

**DIRECȚIA MEDICALĂ A MINISTERULUI
AFACERILOR INTERNE**

**FONDUL DE PARTENERIAT PENTRU
TRANSPARENȚĂ (PTF)**

**INSTITUTUL NAȚIONAL AL FEMEILOR DIN
MOLDOVA “EGALITATE”**

CODUL DE ETICĂ

CODUL DE ETICĂ

This book is made possible by the support of the Partnership for Transparency Fund (PTF). Opinions expressed in the publication do not necessarily represent those of the Partnership for Transparency Fund (PTF) and the National Institute for Women of Moldova “Equality”

Acest cod etic (anticorupt) este elaborat de către *Institutul Național al Femeilor din Moldova „Egalitate”* și *Direcția Medicală a Ministerului Afacerilor Interne al RM*, în baza Legii ocrotirii sănătății, Legii cu privire la exercitarea profesiei de medic, Legii cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului, Codul internațional al eticii medicale al Asociației Medicale Internaționale și Declarația de la Geneva (Jurământul Internațional al Medicilor).

Codul de Etică / Institutul Național al Femeilor din Moldova „Egalitate”, Direcția Medicală a Ministerului Afacerilor Interne al RM. - Chișinău: Institutul Național al Femeilor din Moldova „Egalitate”, 2010. - 16 p.

**MINISTERUL AFACERILOR INTERNE AL REPUBLICII
MOLDOVA**

DIRECȚIA MEDICALĂ

POLICLINICA

CODUL DE ETICĂ

Chișinău 2010

PREAMBUL

O preocupare deosebită a statului și societății o constituie asigurarea și păstrarea vieții și sănătății cetățenilor. Protecția reală a sănătății cetățenilor și asigurarea condițiilor care să le permită ca ei să existe și să se dezvolte decent sunt criteriile ale politicii etice ale statului. În realizarea acestei sarcini sociale un rol important îl are medicul, activitatea lui profesională și poziția civică.

Scopul principal al activității profesionale a medicului – păstrarea vieții omului, profilaxia îmbolnăvirilor și restabilirea sănătății, de asemenea, micșorarea suferințelor în cazul bolilor incurabile.

Medicul își îndeplinește obligațiile ascultând vocea conștiinței, respectând jurământul lui Hipocrat, principiile umanismului și carității, documentele de drept internațional, Constituția RM, Legile Republicii Moldova, Hotărârile Guvernului, actele normative emise de către Ministerul Sănătății și Ministerul Afacerilor Interne și prezentul cod.

Acest cod etic (anticorupt) este elaborat de către *Institutul Național al Femeilor din Moldova „Egalitate”* și *Direcția Medicală a Ministerului Afacerilor Interne al RM*, în baza Legii ocrotirii sănătății nr. 411 din 28.03.1995, Legii cu privire la exercitarea profesiei de medic nr. 264 din 27.10.2005, Legii cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului nr. 263 din 27.10.2005, Codul internațional al eticii medicale al Asociației Medicale Internaționale, adoptat la cea de-a treia Întrunire Generală de la Londra, Marea Britanie, în octombrie 1949, completat la cea de-a 22-a Întrunire Medicală Generală Internațională, de la Sydney, Australia, în august 1968 și cea de-a 35 Întrunire Medicală Internațională de la Veneția, Italia, octombrie 1983 și Declarația de la Geneva (Jurământul Internațional al Medicilor, aprobat la cea de-a doua Întrunire Generală a Asociației Internaționale a Medicilor de la Geneva, Elveția, în septembrie 1948, completată la cea de-a 22 Întrunire Generală Internațională a Medicilor de la Sydney, Australia, în august 1968 și cea de-a 35-a Întrunire Internațională Medicală de la Veneția, Italia, octombrie 1983).

PARTEA I. MEDICUL ȘI SOCIETATEA

Articolul 1

Medicul poartă responsabilitate deplină pentru deciziile și acțiunile sale. De aceea el este obligat să se perfecționeze sistematic din punct de vedere profesional pentru a nu uita: calitatea ajutorului acordat bolnavilor nu poate fi mai înaltă decât cunoștințele și iscusința sa. În activitatea sa medicul trebuie să utilizeze ultimele realizări ale științei medicale, pe care le cunoaște și care sunt acceptate de către Ministerul Ocrotirii Sănătății al RM. Anume competența profesională de rând cu înalta poziție morală care presupune o înaltă exigență față de sine, capacitatea de a recunoaște și corecta propriile greșeli îi dau dreptul medicului de a lua de sine stătător decizii medicale.

Articolul 2

Medicul este obligat să respecte principiile Declarației de la Geneva aprobată de Asociația Medicală Internațională.

Articolul 3

Medicul este obligat, prin toate metodele legale, să contribuie la ocrotirea sănătății populației, executând în același timp activitatea de iluminare în probleme de medicină, igienă, ecologie și cultura comunicării.

Articolul 4

Medicul nu trebuie să ceară de la persoanele fizice și juridice recompense (cadouri, recompense bănești, împrumuturi, servicii, achitarea distracțiilor, a odihnei, cheltuielilor de transport și alte remunerări) în legătură cu executarea obligațiilor de serviciu. Medicul este obligat să nu permită rațiunii propriului avantaj să influențeze asupra libertății și deciziei profesionale independente, care trebuie să fie adoptată exclusiv în interesul pacienților.

Profitând de funcția sa de a trata sau de incapacitatea psihică a pacientului, medicul nu are dreptul să încheie cu el contracte patrimoniale, să utilizeze în scopuri personale munca lui, să întrețină cu pacientul relații intime, de asemenea, să se ocupe de șantaj și mită.

Articolul 5

Medicul nu trebuie să accepte recompense de la firmele ce prepară sau distribuie preparate medicale pentru prescrierea medicamentelor propuse de ele.

Articolul 6

Abuzul de cunoștințe și poziția sa de medic sunt incompatibile cu profesia de medic.

Medicul nu trebuie:

- să utilizeze cunoștințele și posibilitățile sale în scopuri inumane.
- să aplice sau să renunțe la măsuri medicale fără argumente suficiente.
- să folosească metode medicale de influență asupra pacientului în scopul pedepsirii lui sau în interesul terței persoane.

Medicul nu trebuie să impună pacientului opiniile sale filosofice, religioase și politice. Ideile personale preconceptuate ale medicului și alte motive nu trebuie să influențeze diagnosticul și tratamentul.

Articolul 7

La prescrierea medicamentelor, medicul trebuie să se conducă cu strictețe de indicațiile medicale și exclusiv de interesele bolnavului.

Articolul 8

Medicul trebuie să îndeplinească conștiincios obligațiile sale față de instituția în care activează.

Articolul 9

Medicii care instruiesc studenți și tineri specialiști trebuie să fie exemplu demn de urmat prin comportamentul și atitudinea lor față de executarea obligațiilor sale.

Articolul 10

La selecția bolnavilor care necesită efectuarea unor acțiuni complicate de profilactică, diagnosticare și, în deosebi, un tratament deosebit (de exemplu, transplant de organe ș.a.), medicii, impuși să stabilească ordinea

de urgență în acordarea ajutorului, trebuie să reiasă strict din indicațiile medicale și să ia decizii, după posibilități, colegiale.

Articolul 11

Medicul este obligat, prin mijloace accesibile (ziare, reviste, radio, televiziune, convorbiri etc.) să propage un mod sănătos de viață, să fie exemplu în respectarea normelor etice, civice și profesionale.

Articolul 12

Medicul poate să exercite și altă activitate, dacă ea este compatibilă cu independența profesională, nu umilește activitatea de medic și nu cauzează prejudicii pacienților și activității sale de medic.

Articolul 13

Scopurile umane cărora slujește medicul îi acordă dreptul de a cere protecție legitimă a demnității personale, asigurare materială decent, crearea condițiilor pentru desfășurarea activității profesionale, atât în condiții de pace, cât și în cele de război.

Articolul 14

Participând la diferite forme de protest (prevăzute de legislația RM), medicul nu este scutit de obligațiile de a asigura ajutorul medical necesar pacienților care se află sub supravegherea sa.

Articolul 15

Pentru activitatea sa, medicul poartă răspundere morală, în primul rând, față de bolnavi și instituția medicală, iar pentru încălcarea legilor R.M. – în fața instanței judecătorești. Dar medicul, înainte de toate, trebuie să conștientizeze, că principalul judecător în activitatea lui de medic, este propria conștiință.

PARTEA A II-a. MEDICUL ȘI DREPTURILE PACIENTULUI

Articolul 16

Pacienții au dreptul la protecția sănătății, indiferent de naționalitate, rasă, gen, poziție socială, confesiune religioasă.

Articolul 17

Medicul este responsabil pentru calitatea ajutorului medical acordat. În activitatea sa el trebuie să se conducă de legislația Republicii Moldova, documentele normative pentru practica medicală, dar în cadrul acestor prevederi, ținând cont de particularitățile bolii, să aleagă acele metode de profilaxie, diagnosticare și tratament, pe care le va considera mai eficiente în fiecare caz aparte, conducându-se de interesele bolnavului. În caz de necesitate, medicul este obligat să apeleze la ajutorul colegilor săi.

Articolul 18

Medicul trebuie să respecte onoarea și demnitatea pacientului. Atitudinea grosolană și inumană față de pacient, umilirea demnității de om, de asemenea, manifestarea superiorității, preferinței sau ostilității unui pacient anume sunt inadmisibile.

Medicul trebuie să acorde ajutorul medical în condiții de limitare minimă a libertății pacientului, iar în cazul când, în conformitate cu indicațiile medicale, este necesară stabilirea unui control al comportamentului pacientului, de limitat cu strictețe intervențiile prin interdicțiile medicale necesare. În caz de conflict între interesele pacient – societate, pacient – familie, medicul este obligat să acorde prioritate intereselor pacientului, dar numai dacă realizarea lor nu-i aduc prejudicii directe însuși pacientului ori celor din jur.

Articolul 19

Este inadmisibilă cauzarea prejudiciului pacientului – fizic, moral sau material, intenționat ori din cauza neglijenței. Medicul nu are dreptul să aibă o atitudine nepăsătoare față de acțiunile persoanelor terțe care cauzează un asemenea prejudiciu.

Medicul este obligat să compare beneficiul potențial cu posibilele complicații în urma intervențiilor, în deosebi, dacă investigațiile ori tratamentul sunt însoțite de durere, aplicarea metodelor de constrângere și alți factori împovărători pentru pacient.

Articolul 20

Medicul nu poate avea nici un fel de restricții în cazul prescripției oricăror preparate și aplicării oricărui tratament, adecvat din punct de vedere al medicului și care nu contrazice standardele medicale contemporane. Dacă aplicarea tipului de ajutor medical necesar din punctul de vedere al medicului, la momentul respectiv, din anumite cauze, nu poate fi acordat, medicul este obligat să-l informeze pe bolnav sau pe rude și, în condițiile „colaborării terapeutice”, să ia o decizie în privința tacticii tratamentului în continuare.

Articolul 21

Cu excepția cazurilor de acordare urgentă a ajutorului, când el este obligat să întreprindă măsuri care să nu complice starea bolnavului, medicul are dreptul să se dezică de la tratarea bolnavului, dacă este sigur că între el și pacient nu există încredere reciprocă, dacă nu se consideră suficient de competent ori nu dispune de posibilități adecvate de aplicare a tratamentului. În aceste sau alte cazuri asemănătoare medicul trebuie să ia toate măsurile pentru a informa organele corespunzătoare ale ocrotirii sănătății și să recomande bolnavului un specialist competent.

Articolul 22

Medicul trebuie să respecte dreptul pacientului în alegerea medicului și participarea la luarea deciziilor în aplicarea metodelor de tratament și profilaxie. De obicei, medicul obține acordul pacientului cu privire la tratament în urma discuțiilor avute personal cu bolnavul. Acest acord trebuie să fie conștientizat, bolnavul trebuie să fie neapărat informat despre metodele de tratament, despre consecințele aplicării lor, în special, despre posibilele complicații, alte metode de tratament alternativ. Aplicarea metodelor de diagnosticare-tratare fără acordul pacientului este admisă doar în cazurile de pericol al sănătății și vieții pacientului și incapacitatea lui de a aprecia

adekvat situația. În cazul tratării persoanelor suferinde de boli mintale, medicul trebuie să se conducă de Legea „Despre sănătatea mintală” nr. 1402 din 16.12.1997. În tratarea copilului, medicul este obligat să dea o informație deplină părinților ori tutorelui lui, să obțină acordul lor la aplicarea unei sau altei metode de tratament sau al preparatului respectiv.

Articolul 23

Dacă pacientul nu este capabil să exprime conștient acordul său, el trebuie exprimat de un reprezentant sau o persoană legitimată, care are grijă întotdeauna de pacient.

Articolul 24

Medicul poate aplica noi metode de profilaxie, diagnosticare și tratament, de asemenea, preparate noi, aprobate științific, dar neacceptate încă în utilizarea lor în masă, doar cu acordul în scris al bolnavului, care are mintea și memoria sănătoase, de asemenea, acordul în scris al părinților, tutorelui ori celor care au grijă de bolnavii care n-au atins vârsta de 16 ani și a bolnavilor mintali.

Articolul 25

Pacientul și rudele lui au dreptul de a li se oferi informații despre sănătatea bolnavului.

În cazul investigațiilor și tratamentului pacientul are dreptul să fie informat despre aplicarea metodelor de tratament, despre riscul lor potențial și eficacitatea terapeutică, despre metodele de alternativă, despre diagnosticare, pronosticare și decurgerea tratamentului, despre profilaxia bolii. Pacientul este în drept să ia cunoștință de informații obiective cu referire la sănătate, incluse în fișa medicală și în alte documente. În cazul când e posibilă o înrăutățire serioasă a stării fizice a bolnavului ori un efect contrar așteptării tratamentului, informația respectivă este oferită persoanei apropiată bolnavului.

Pacientul are dreptul de a primi informații despre starea sănătății sale în scris. În cazul unui pronostic nefavorabil pentru bolnav, el va fi informat foarte atent și delicat.

Articolul 26

La dorința pacientului, medicul nu se va împotrivi realizării dreptului lui de a se consulta și cu alți medici.

Articolul 27

În relațiile dintre medic și bolnav este inadmisibilă autoreclama.

Articolul 28

În cazul comiterii unor greșeli ori desfășurarea în procesul tratamentului a unor complicații neprevăzute, medicul este obligat să-l informeze despre aceasta pe bolnav, în anumite cazuri – organul ocrotirii sănătății, colegul superior și de a trece imediat la acțiuni orientate spre corectarea consecințelor dăunătoare, neașteptând indicații.

Articolul 29

Medicul își poate executa practica doar indicând propriul nume de familie, neutilizând pseudonimul și neindicând titlurile oficiale, gradul ce i-au fost acordate.

PARTEA A III-a. COLEGIALITATEA MEDICILOR

Articolul 30

Medicul trebuie să-și păstreze sentimentul respectului și recunoștinței pentru acel care l-a învățat măiestria practicării medicinei.

Articolul 31

Medicul este obligat să protejeze onoarea și tradițiile nobile ale asociației medicale. Medicii trebuie să se comporte unul față de altul cu respect și bunăvoință.

Articolul 32

Este necesar ca observațiile profesionale la adresa colegilor să fie argumentate și făcute într-o formă neajignitoare, într-o discuție particulară, până a fi informată asociația medicală ori pusă problema pentru discuții la o co-

misie specială. Organizația medicală este obligată să acorde ajutor medical în restabilirea reputației lui profesionale.

Articolul 33

În cazuri clinice complicate medicii experimentați sunt datori să dea sfaturi și să-i ajute pe colegii mai puțini experimentați într-o formă corectă. Dar pentru procesul de tratament responsabilitatea în întregime o poartă medicul care tratează, care are dreptul să accepte recomandările colegilor ori să se dezică de ele, conducându-se în acest sens, exclusiv, doar de interesele bolnavului.

Articolul 34

Medicii-șefi ai instituției științifice și de tratament sunt obligați să se preocupe de creșterea nivelului profesional al colegilor subalterni.

Articolul 35

Medicii sunt obligați să aibă o atitudine respectuoasă față de personalul medical și auxiliar al instituției, să se preocupe permanent de perfecționarea și ridicarea nivelului de calificare a serviciilor prestate de ei.

PARTEA A IV-a. TAINA MEDICALĂ

Articolul 36

Fiecare pacient are dreptul de a păstra taina personală, iar medicul, în aceeași măsură ca și alte persoane, care participă la acordarea ajutorului medical, este obligat a păstra taina medicală chiar și după moartea pacientului, ca și însuși faptul adresării după ajutor medical, dacă bolnavul nu a hotărât altfel.

Articolul 37

Taina se extinde asupra tuturor informațiilor (diagnostic, metode de tratament, pronostic etc.).

Articolul 38

Informația medicală despre pacient poate fi dezvăluită în cazul:

- acordului clar, expus în scris al însuși pacientului;
- la cererea motivată a organelor de anchetare, urmărire, procuraturii și instanței de judecată;
- dacă nedivulgarea tainei pune în mare pericol sănătatea și viața pacientului și/sau a altor persoane (boli infecțioase periculoase);
- în cazul antrenării în tratament a altor specialiști, pentru care această informație este necesară din punct de vedere profesional.

Articolul 39

Medicul trebuie să supravegheze ca și alte persoane, care participă în tratarea bolnavului, să respecte păstrarea tainei medicale.

Articolul 40

Persoanele, care au acces la informația medicală, sunt obligate să păstreze în taină toate informațiile primite despre pacient.

Articolul 41

În procesul investigațiilor științifice, instruirii studenților și perfecționării medicilor, taina medicală trebuie păstrată. Demonstrarea bolnavului poate fi făcută doar cu acordul lui.

PARTEA A V-a. INVESTIGAȚIILE ȘTIINȚIFICE

Articolul 42

Orice investigație cu participarea pacientului poate să se desfășoare doar cu acordul lui doar după informarea deplină a pacientului și în cazul aprobării administrației instituției.

Planificând experimentul cu participarea pacientului, medicul este obligat să compare minuțios gradul de risc de cauzare a prejudiciului pacientului și posibilitatea de realizare a presupusului rezultat obținut.

Medicul care efectuează experimentul trebuie să se conducă prioritar de beneficiul pacientului și apoi de cel al societății și interesele științifice.

Medicul care efectuează investigația este obligat să garanteze dreptul pacientului de a se retrage de la cercetare la oricare etapă a ei și pe orice motiv. Această renunțare nici într-un caz nu trebuie să influențeze negativ asupra relațiilor cu pacientul și acordarea în continuare a ajutorului medical.

Articolul 43

Medicul trebuie să fie foarte precaut la aplicarea practică a metodelor noi pentru el. Medicul este dator să renunțe la reclamarea descoperirilor ori noilor metode de tratament pe căi neprofesionale.

**PARTEA A VI-a. AJUTORUL BOLNAVILOR
ÎN STADIUL TERMINAL**

Articolul 44

Medicul trebuie să depună toate eforturile pentru a asigura bolnavului ajutorul medical necesar în condiții extreme.

Articolul 45

Rugămintea bolnavului de a grăbi moartea prin mijloace medicale (eutanasiu) nu poate fi satisfăcută.

Aparatura medicală, care întreține viața bolnavului în cazuri extreme, poate fi deconectată doar la constatarea morții creierului.

Articolul 46

Problema încetării reanimării, mai cu seamă, în cazurile când lipsesc argumentările encefalogramice de stopare totală a activității creierului, trebuie soluționată, după posibilitate, colegial.

Articolul 47

Medicul trebuie să favorizeze pacientul în realizarea dreptului lui de a apela la susținerea spirituală a preotului oricărei confesiuni religioase.

PARTEA A VII-a. INFORMAREA ȘI RECLAMA

Articolul 48

Medicul nu trebuie să participe la reclamarea mijloacelor și metodelor de profilactică, diagnosticare și tratare și, în deosebi, a preparatelor de tratament, care nu sunt acceptate spre utilizare de către organele ocrotirii sănătății, ca și mijloacele narcotice, alcoolul, articolele de tutungerie.

Articolul 49

Publicațiile cu caracter medical, cuvântările medicilor în cadrul forurilor științifice, activitatea de iluminare în presă, la radio și televiziune trebuie să fie ireproșabile în plan etic, să se limiteze la o informație obiectivă din punct de vedere științifico-practic și să nu conțină elemente nesănătoase de concurență, reclamă și autoreclamă.

Articolul 50

În manifestările informaționale organizate cu participarea firmelor producătoare de mijloace și tehnici medicale, medicul trebuie, mai întâi de toate, să se orienteze spre scopurile informaționale și personal să nu efectueze munca de reclamă printre bolnavi pentru procurarea mijloacelor respective până la înregistrarea lor de către stat în ordinea prevăzută.

Articolul 51

În interesele asigurării vieții și sănătății cetățenilor RM medicul nu trebuie să propage și nici să aplice, în scopul profilacticii și tratării, a metodelor și mijloacelor cu caracter ocult-mistic și religios.

PARTEA A VIII-a. LIMITELE EFICACITĂȚII CODULUI ETIC ȘI RESPONSABILITATEA PENTRU ÎNCĂLCAREA LUI

Articolul 52

Prezentul cod este pus în funcțiune în cadrul Policlinicii DM a MAI și va fi respectat de toți medicii.

Articolul 53

Responsabilitatea pentru încălcarea eticii profesionale este determinată de actele Direcției Medicale a MAI.

Dacă încălcarea normelor ține concomitent și de legislația în vigoare a RM, medicul poartă responsabilitate în conformitate cu legea.

DECLARAȚIA DE LA GENEVA (Jurământul internațional al medicilor)

Aprobată la cea de-a doua Întrunire Generală a Asociației Medicale Internaționale, de la Geneva, Elveția, în septembrie 1948, completată de cea de-a 22-a Întrunire Internațională a Medicilor de la Sydney, Australia, în august 1968 și a celei de-a 35-a Întrunire Internațională a Medicilor de la Veneția, Italia, în octombrie 1983.

Devenind membru al organizației medicale, eu hotărâsc benevol să mă consacru normelor umanității și jur:

- Să păstrez pentru toată viața recunoștința și respectul învățătorilor mei.
- Să-mi îndeplinesc obligațiile profesionale conștient și cu demnitate.
- Sănătatea pacientului meu va fi cea mai bună recompensă.
- Să respect secretele încredințate mie chiar și după moartea pacientului meu.
- Să fac tot ce-mi stă în puterile mele pentru a susține onoarea și tradițiile nobile ale organizației medicale.
- Colegii îmi vor fi ca frații.
- Să nu permit motivelor cu caracter religios, național, de rasă, de partid, politice și sociale să intervină între mine și pacientul meu.
- Voi manifesta un respect absolut pentru viața umană din momentul zămislirii și niciodată, nici chiar și sub amenințări, să nu utilizez cunoștințele mele medicale în detrimentul normelor umaniste.

Accept aceste responsabilități conștient, liber și onest.